

Людмила АКІМОВА,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
та економіки природокористування НУБГП*

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Євроінтеграційні процеси обумовили необхідність реформування усіх сфер державного управління в Україні, серед яких важливе значення мають реформи у фінансовому секторі економіки, і зокрема – у сегменті державних фінансів і ринків капіталу. У цьому руслі актуалізуються завдання щодо підвищення ефективності дії механізмів управління фінансовими ресурсами, що продукуються у секторах загальнодержавного управління, фінансових і нефінансових корпорацій.

Необхідність удосконалення функціонування фінансового сектору України в контексті євроінтеграційних перспектив України є нагальною. У цій частині проаналізуємо окремі особливості функціонування вітчизняних державних фінансів і ринку капіталів. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС передбачено, що «співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовуватиметься на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту...» [1, глава 3, ст. 346]. Це обумовлює необхідність уточнення окремих норм Стратегії з метою приведення їх у відповідність до норм функціонування фінансових систем країн європейського співтовариства. Угодою про асоціацію між Україною та ЄС до першочергових завдань реформування системи управління державними фінансами віднесено підвищення рівня результативності бюджетної політики, тобто формування та реалізація такого комплексу заходів, який сприятиме: розвитку конкурентоспроможності національної економіки; збалансованості бюджету; реалізації виваженої боргової політики; підвищенню соціальних стандартів.

Досягнення поставлених стратегічних цілей бюджетної політики забезпечується через вирішення тактичних завдань, які закріплюються у відповідних нормативно-правових актах, а саме: у постановах Верховної Ради України, присвяченим основним напрямам бюджетної політики на певний бюджетний рік (бюджетних резолюціях). У бюджетних резолюціях знаходять відображення тактичні цілі не лише бюджетної політики, а й податкової та боргової політики.

В Угоді наголошено на необхідності подальшого розвитку середньострокового бюджетного прогнозування/планування та програмно-цільових підходів у бюджетному процесі. Крім того, передбачено необхідність забезпечення транспарентності інформації «з питань планування і виконання бюджету та стану державного боргу» [1, глава 3, ст. 347]. У контексті виконання встановлених норм у проекті бюджетної резолюції на 2016 р., зокрема, регламентовано необхідність «запровадження державного стратегічного планування як передумови для переходу на середньострокове

бюджетне планування, забезпечивши узгодження порядків та строків розроблення прогностичних і програмних документів економічного та соціального розвитку і складання проекту державного бюджету». Досягнення поставлених завдань сприятиме підвищенню ефективності реалізації такої функції управління державними фінансами як планування.

Функцію управління державними фінансами – державний фінансовий контроль, згідно з Угодою, передбачено вдосконалювати за рахунок «імплементативних стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), а також обміну найкращими практиками ЄС у галузі зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів» і «подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами (Інститут внутрішніх аудиторів (ІА), Міжнародна федерація бухгалтерів (ІФА), INTOSAI) та методологіями, а також найкращою практикою ЄС щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах» [1, глава 3, ст. 347].

Крім того, у міжнародному документі відзначено необхідність дотримання вітчизняними суб'єктами контролю таких основоположних принципів, як: підзвітність, прозорість, економічність, ефективність та результативність. Вірогідно, що практична реалізація норм Угоди про асоціацію в частині вдосконалення фінансового контролю сприятиме підвищенню результативності контрольних заходів органів Рахункової палати та Державної аудиторської служби України. Це, у свою чергу, позитивно вплине на ефективність використання фінансових та матеріальних загальнодержавних ресурсів.

Виконання норм Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з боку нашої держави вимагає вдосконалення організаційної функції управління державними фінансами. У зв'язку з чим потребує реалізації адміністративно-територіальна реформа та реформа територіальної організації влади, які спрямовані на бюджетну децентралізацію, скорочення кількості й оптимізацію структури інституцій державного управління загалом та управління державними фінансами зокрема. [3]. ***Невід'ємною функцією управління державними фінансами є мотивація учасників процесу державного управління, від ефективності реалізації якої залежить рівень дієвості усієї системи управління.*** Саме тому необхідно здійснити реформування системи мотивації у напрямі активного впровадження у практику групи методів як матеріальної мотивації (премії, надбавки та інше), так і нематеріальної (кар'єрне зростання, соціальне забезпечення та інше) залежно від рівня результативності управлінської діяльності відповідних посадових осіб уповноважених інституцій. У частині реформування ринків капіталу, які ап'орі є транснаціональними, для фінансової системи України важливою є імплементативна норма Директиви 2006/48/ЄС від 14.06.2006 р. [2]. Зазначена директива спрямована на регулювання діяльності компаній, що постійно надають послуги з інвестування та/або займаються інвестиційною діяльністю на професійній основі. Фактично це стосується як банків, так і групи установ небанківського сектору (інститутів спільного інвестування, пенсійних фондів,

компаній з управління активами та інших структур). Також ця директива визначає вимоги до створення і функціонування регульованого (державою та саморегульованими організаціями) ринку капіталів, принципи ліцензування інвестиційної діяльності його учасників, умови надання інвестиційних послуг, режим регулювання питань виконання угод щодо різних фінансових інструментів.

Отже, передбачення ймовірних наслідків застосування норм Директиви у вітчизняному нормативно-правовому полі дає змогу відстежити, що в рамках імплементації норм Угоди про асоціацію між Україною та ЄС потрібно говорити і спрямовувати зусилля не тільки у напрямі концентрації фінансових інститутів (за показником капіталу наприклад, як це наразі відбувається у банківській сфері), а й забезпечувати диверсифікацію фінансових інструментів. Це забезпечить розширений доступ фінансових послуг для масових учасників ринків капіталу, що є надзвичайно важливим регуляторно-дозвільним аспектом розвитку зарубіжних фінансових систем.

Таким чином, імплементація та уніфікація норм національного законодавства з нормами Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є необхідними в рамках євроінтеграційних зусиль і перспектив економічного розвитку України. Реформування системи управління державними фінансами, зокрема, реформи податкового, митного і контрольно-ревізійного спрямування, набувають при цьому першочергового значення. У частині розвитку ринку капіталів діяльність банківських та інших фінансових інститутів України державні зусилля повинні бути спрямовані на забезпечення прозорості і доступності надання відповідних ліцензованих послуг для широкого загалу. Це є визнаною умовою розвитку міжнародних ринків капіталів. Унормування вітчизняного фінансового законодавства в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС сприятиме підвищенню ефективності і дієвості системи управління розвитком фінансового сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

2. Про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ : директива 2006/48/ ЄС від 14.06.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_862.

3. Економічна складова угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files//Projects/2013/EU_Ukraine/Economic_red.pdf